

Hogy hová vitte a sors a Népoperat, az a színház huszonnégy éves történetéből szép lassan kibontakozik. Négy évig irányította Márkus Dezső a színházat, ahol nagy felkészültséggel, hozzáértéssel és áldozatkészséggel dolgoztak. Ott mutatták be 1913-ban a *Parsi-fal-t* és olyan olasz, német, francia operatársulatokat vendégszerpellettek, hogy vendégjátékuk eseményszámba ment. Mindezek ellenére 1914-ben a Népopera mint ilyen, megszünt. A főváros vette át 1915-ben a színházat házikezelésbe, mégpedig úgy, hogy egy évig csak alkalmi előadásokat tartott. A házikezelés anyagi haszonnal járt s a főváros megtalálta számításait.

1916-ban *Beöthy László* az *Unió-tröszt* részére bérelte ki a Városi Színházat, amely 1917-ben *Faludi Gábor* bérletébe került. Egészen 1921-ig játszottak Faludiék a Városi Színházban — majd 1921-től 1926-ig az állam vette át a Városi Színház bérletét. *Ábrányi Emil* volt az igazgató, aki főleg operákra fektette a fősúlyt. *Wlassics Gyula*, az Operaház akkori intendánsa tárgyalásokat kezdett *Sebestyén Gézával*, aki új bérlőként jelentkezett. A tárgyalások eredménnyel végződtek és 1924 júniusában *Sebestyén Géza* a főváros beleegyezésével átvette a Városi Színházat, amelyet 1930. év végéig vezetett. Legtovább tehát *Sebestyén bírta*. Azután 1931 januárjától decemberig *Ferenczi Károly* volt a Városi Színház igazgatója, majd ezután következett *Labriola*. A vállalkozószellemű olasz varietédirektor természetesen a varieté-műsorra fektette a fősúlyt. A színházat átalakította és szezonja jól is kezdődött. Világvárosi műsort hozott és nagy attrakciókkal igyekezett a közönség kegyeit megnyerni. A valutáris nehézségek azonban arra kényszerítették *Labriolát*, hogy itthagya Budapestet és lemondjon a bérletről.

Ahonnán Németh Mária és Alpár Gitta elindult . . .

A különböző direktorokkal vezetett *Városi Színház*, dacára a gazdasági viszonyoknak, mindig megfelelt hivatásának és az elsárgult kasszaraportok bizonyítékul szolgáltnak arra, hogy a *Városi Színház üzleti szempontból is megbecsülendő*. Jó üzletnek bizonyult a *Wagner-ciklus* és a régi operettek közül a *Lili bárónő*, *Ezüst sárly*, *Hamburgi menyasszony* sokszázas szériákat értek el. A budapestiek *Jeritzát* a Városi Színház színpadáról ismerték meg és ott énekeltek *Saljapin Volpi*, *Fléta*, *Gigli*. Magyar művészeink között a Városi Színházban kezdte meg pályáját *Németh Mária*, *Alpár Gitta*, *Bodó Erzsébet*, *Báthy Anna* és mások.

A zenei események közül meg kell említeni *Toscanini*, *Walter Brunó*, *Huberman* és *Szigeti* hangversenyét. Ezek a ragyogó esték is igazolják, hogy üzletileg is megtalálja a vállalkozó a számításait, ha valóban elsőrangú műsort produkál. Félév óta a főváros ismét házi kezelésébe vette a színházat és a rossz színházi viszonyok ellenére is, a főváros közel százezer pengő bruttó bevételt könyvelt el a házi kezelés révén. Ez is bizonyíték arra, hogy a *Városi Színház élni akar és hogy a Városi Színházat nem szabad lebunkózni*.

Némethy Károly tanácsnok nyilatkozik

Hogy mi lesz a Városi Színházzal, erre vonatkozóan beszélgetést folytattunk *Némethy Károly* tanácsnokkal, aki ezeket mondta:

— Októberben a tanács utasítására a *Labriola*-ügyet likvidáltuk és a színházat házi kezelésbe vettük. Az ügyosztály egyben utasítást kapott arra is, hogy ha akadna a színház bérletére olyan *Komoly* jelentkező, aki legalább negyvenezer pengőt letétbe helyez és garanciát vállal arra, hogy bérlete időtartama alatt az üzemben fennakadás nem történik, annak ajánlatát vegyük tárgyalás alá és terjesszük a törvényhatóság elé. Akadt is egy ilyen jelentkező *Alberti Viktor* személyében, aki azonban később visszalépett a színház bérletétől, mert nem volt hajlandó vállalni azokat a kikötéseket, amelyeket kívántunk. Alkalmos időben időben újabb előterjesztést teszünk versenyképes kiírására és remélem, hogy akad bőven pályázó, hiszen az elmúlt hónapokban több mint ötven aspiráns jelentkezett a *Városi Színház bérletére*, csak az volt a baj, hogy nem akadt köztük olyan, aki a *pénzbiztosítékot* le tudta volna tenni. Amennyiben a pályázat eredménytelen lesz, a főváros házikezelésben viszi tovább a színház ügyeit. A házikezelés eddig jónak bizonyult és nemcsak hogy nem fizettünk rá, hanem jelentős pluszt produkálhatunk. Egy szervezesebb és esztétikai szempontból kielégítőbb megoldást mégis szívesebben látna a főváros a jövő szezonra. De nem rajtunk áll az, vajjon adódik-e lehetőség az ilyen kívánatos megoldásra?

A *Városi Színház* jövő szezonja tehát újból — nagy kérdőjel.

Fodor Tibor

„FIGYELŐ“
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
BUDAPEST
Telefon: 971—46.

Lap: Magyar Hírlap (Budapest)

1934 máj 13.

Budapest legnagyobb színházának tündöklése és letűnése

A *Városi Színház* hasznosítása mint állandó probléma szerepel a főváros illetékes fórumai előtt. De állandó problémája ez a magyar színészetnek is, amely aggódva figyeli a *Tisza Kálmán-téri* hatalmas színház sorsát. Huszonnégy év alatt sok gazdát látott már ez az épület, amelynek mai tulajdonosa Budapest Székesfőváros. A legtöbb baj azért volt, mert a nézőterét túlnagya méretezték. De azért előfordultak olyan színházi események is, amikor a hatalmas nézőtér kicsinek bizonyult. Játszottak bene már operát, operettet, népszínművet, sőt prózát is, a varieté is hajlékot kapott a Városi Színház színpadán, ahol sportesemények, dalosversenyek, nagy koncertek és egyéb látványok is szerepeltek. Ahány gazda, annyi szokás, annyi ízlés, de a Városi Színház sehogyse akart üzleti szempontból rentábilisnak bizonyulni. Éppen ezért a színház hasznosításával kapcsolatban fantasztikus tervek merültek fel. Voltak olyanok, akik soprtpalotát, lovardát, úszócsarnokot, sőt tejszarnokot akartak létesíteni a *Tisza Kálmán-téri „Muzsa-kaszárnyából“*, de akadt olyan vállalkozó is, aki Budapest fejlődő idegenforgalmára való tekintettel, a színházat túrista-szállóvá akarta átépíteni.

Mindezekon pedig nem is lehet csodálkozni, de annál jobban azon a hihetetlenül hangzó elgondoláson, hogy *legjobb lenne a Városi Színházat úgy, amint van, eltüntetni a Tisza Kálmán-térről*. Mert vannak olyanok, akik komoly formában szövétték, hogy a Városi Színházra nincs szükség, le kell bontani és

az épület helyén parkot kell létesíteni. Ahol azelőtt zsöllyeszékek voltak, oda fehérre mázolt fapadok kerüljenek, ahol pedig pirosszőnyeges páholysorok vonultak végig, oda kavicso sétányokat parkírozzanak. A karzat helyén pedig gyermekjátsszótér készül. A leg egyszerűbb megoldás: *rombolni ott, ahol már építettek*. Pedig hát a fővárosnak kulturális szempontból is létérdeke, hogy a *Városi Színház megmaradjon eredeti hivatásának*, de a színház üzleti mérlege is azt igazolja, hogy *helyes vezetés mellett sokszázézer pengőt jövedelmezett már a színház*, ahol az egzisztenciák egész sora kapott kenyeret. Ha a kulturális szempontokat összeadjuk a kasszabevételekkel és a szociális érdekekkel, úgy eredményként kapjuk a *Tisza Kálmán-téri* épületet, mint Budapest egyik legszebb színházat.

Quo Vadis ?

Aki visszapillant a Városi Színház működésére, az megállapíthatja, hogy a színház a sorozatos művészi események színhelye volt. Világhírű nagyságok adták egymásnak találkozókat a Városi Színházban, ahol sokszor pártját ritkító előadásokat produkáltak. A Színházat 1910-ben *Márkus Dezső*, a kiváló dirigens alapította *Népopera* néven. Ő kapta meg a *Tisza Kálmán-téren* lévő telket a fővárostól hatvan évi időtartamra, évi egy arany jelképes bérért. Erre a telekre építették a színházat, amely a *Quo Vadis?* című operával nyitotta meg kapuit.